

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO.410.4.1.2024

Pan
Michał Łuczak
Wójt Gminy Kutno
ul. Wincentego Witosa 1
99-300 Kutno

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/093 – Zapobieganie bezdomności zwierząt domowych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy Kutno ¹ ul. Wincentego Witosa 1, 99-300 Kutno
Kierownik jednostki kontrolowanej	Justyna Jasińska – Wójt Gminy Kutno ² , od dnia 22 listopada 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Planowanie i organizowanie opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt 2. Realizacja zadań z zakresu opieki nad bezdomnymi zwierzętami i zapobiegania bezdomności oraz nadzór nad wykonywaniem tych zadań
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2024, do zakończenia czynności kontrolnych tj. do 26 kwietnia 2024 r., z uwzględnieniem faktów i dowodów wykraczających poza ten okres mających znaczenie dla badanej działalności
Podstawa prawna podjęcia kontroli Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ . Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontroler	Anna Walęcka-Brząkała, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLO/19/2024 z dnia 26 stycznia 2024 r. (dowód: akta kontroli str. 1-4)

¹ Dalej: Gmina lub Urząd.

² Dalej: Wójt.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Wójt Gminy Kutno w latach 2019-2024 podejmował działania mające na celu terminowe uchwalenie w każdym roku objętym kontrolą Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie gminy Kutno⁵. Opieka nad bezdomnymi zwierzętami została rzetelnie określona w Programach opieki w zakresie zadań opisanych w art. 11a ust. 2 pkt 2-8 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt⁶ oraz w latach 2021-2024 w odniesieniu do zapewnienia bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku, w tym również określenia podmiotów, którym powierzono ich realizację. Realizację zadań wykonywanych przez te podmioty Wójt nadzorował poprzez weryfikację przedstawionej przez nich dokumentacji, stron internetowych oraz kontrole i wizytacje przeprowadzone na miejscu. Działania Wójta obejmowały swym zakresem w szczególności badanie prawidłowości realizacji przez schronisko Pokochaj Cztery Łapy oraz PHU „Daniel” Artur Zielaskowski, opieki nad bezdomnymi zwierzętami, w tym eutanazji i zgonów zwierząt, kastracji/sterylizacji, znakowania oraz działań promujących adopcje. W ocenie NIK, odławianie bezdomnych zwierząt realizowane przez ww. schroniska było wykonywane zgodnie z Programami opieki i umowami zawartymi przez Gminę, a podejmowane działania przyczyniły się do ograniczenia bezdomności zwierząt.

Za działanie nieprawidłowe NIK uznał niezapewnienie przez Wójta w latach 2019-2020 miejsca w schronisku bezdomnym kotom, co miało swoje odzwierciedlenie w uchwalonych przez Radę Gminy Kutno Programach opieki.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Planowanie i organizowanie opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt

Opis stanu faktycznego

1.1 Gmina realizując zadania z zakresu zapobiegania bezdomności zwierząt, zapewnienia opieki bezdomnym zwierzętom lub ich wyłapywania wykonywała zadania samodzielnie, w szczególności nie współdziałała oraz nie inicjowała działań w zakresie współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, jak również nie wykonywała zadań w tym zakresie na rzecz innej gminy. W latach 2019-2024 na ww. działania Gmina wydatkowała odpowiednio: 126 642,12 zł, 117 981,10 zł, 119 012,53 zł, 139 630,07 zł, 209 479,04 zł oraz 17 101,60 zł do dnia 31 marca 2024 r. Wszystkie wydatki dotyczyły bieżącej opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt, w tym na:

- wyłapywanie i pobyt zwierząt w schroniskach: 122 132,12 zł, 113 031,10 zł, 113 327,53 zł, 133 343,07 zł, 193 447,04 zł oraz do 31 marca 2024 r. – 15 891,60 zł; wzrost w 2023 r. o 58 % w porównaniu do poziomu z 2019 r.;

- zapobieganie bezdomności zwierząt właścicielskich⁸: 3 710 zł, 3 750 zł, 4 885 zł, 4 535 zł, 11 050 zł oraz do 31 marca 2024 r. - 0 zł, wzrost w 2023 r. o 197 % w porównaniu do poziomu z 2019 r.;

- profilaktykę, kastrację/sterylizację bezdomnych zwierząt w przychodni weterynaryjnej w roku 2020 – 600 zł, w roku 2022 – 1 162 zł, w roku 2023 - 1 792 zł oraz w I kwartale 2024 r. – 910 zł;

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: Program opieki.

⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 1580 ze zm., dalej: uoz

⁷ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ Tj. znakowanie, sterylizację/kastrowanie (bez zwierząt bezdomnych znajdujących się w schroniskach)

- zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadku zdarzeń drogowych: 800 zł, 600 zł, 800 zł, 590 zł, 3 190 zł oraz do 31 marca 2024 r. - 300 zł.

W 2023 r. roczne wydatki na zadania z zakresu zapobiegania bezdomności zwierząt, zapewnienia opieki bezdomnym zwierzętom lub ich wylapywania wzrosły o 65% w porównaniu do 2019 r., najistotniejszy wzrost, z uwagi na wielkość wydatkowanych środków dotyczył wylapywania i pobytu zwierząt w schroniskach – o 58%.

W okresie objętym kontrolą Gmina nie wydatkowała środków na zapobieganie bezdomności kotów wolno żyjących i opiekę nad kotami wolno żyjącymi, pomimo uwzględnienia takich środków finansowych w Programach opieki na lata 2019-2024. Jak wyjaśnił Wójt Gminy w okresie objętym kontrolą na terenie gminy nie stwierdzono miejsc bytowania kotów wolno żyjących. Ponadto, Gmina nie poniosła kosztów związanych z działaniami edukacyjnymi oraz informacyjno-promocyjnymi dotyczącymi adopcji. Działania takie były prowadzone bezkosztowo w mediach społecznościowych, na kanale YouTube i stronie internetowej Gminy oraz w lokalnych portalach informacyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 304, 396-441, 472-486)

1.2 Gmina Kutno nie prowadziła i nie dysponowała analizami bądź badaniami z zakresu bezdomności zwierząt na swoim terenie. W latach 2019-2024 r.⁹ odłowiono odpowiednio: 18, 17, 23, 23, 35 i 10 zwierząt, przy czym w roku 2019 – 17 psów i jednego kota, w latach 2020-2021 były to wyłącznie psy, natomiast w roku 2022 - 18 psów i pięć kotów, w roku 2023 - 28 psów i siedem kotów oraz w I kwartale 2024 r. dziewięć psów i jednego kota. Ponadto w okresie objętym kontrolą do schroniska przekazano odpowiednio: 17, 9, 22, 15, 19 i dwa psy. Zwierzęta, które odłowiono i nie zostały przekazane do schroniska, zostały przekazane do stowarzyszeń¹⁰, adoptowane przez osoby prywatne bądź poddano je eutanazji.

Raporty o stanie gminy za lata 2019-2022 zostały przygotowane zgodnie z wymogami określonymi w uchwale nr VII/49/2019 Rady Gminy Kutno z dnia 24 kwietnia 2019 r. w sprawie określenia szczegółowych wymogów raportu o stanie gminy i były przekazywane przewodniczącemu Rady Gminy Kutno do 31 maja roku następnego po okresie sprawozdawczym. W treści tych Raportów zawarto informacje na temat działalności Wójta w roku poprzednim, w tym m. in. w zakresie działań podejmowanych przy realizacji programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności.

(dowód: akta kontroli str. 286-305, 396)

1.3 Programy opieki na lata 2019-2024 zostały przyjęte do 31 marca każdego roku uchwałami Rady Gminy Kutno¹¹. Realizując obowiązek określony w art. 11a ust. 7 uoz projekty tych Programów były przekazywane do zaopiniowania właściwym organom, a uzyskane opinie były co do zasady pozytywne lub nie zostały wydane. Wyjątek stanowiła negatywna opinia Powiatowego Inspektora Weterynarii w 2022 r., która została uwzględniona częściowo, tj. za wyjątkiem uwagi dotyczącej zawarcia umowy na odławianie zwierząt ze schroniskiem znajdującym się ok. 180 km od Gminy. Jak wyjaśnił Wójt opinia ta nie została uwzględniona z uwagi na fakt, że wybór schroniska został dokonany na podstawie przeprowadzonego w 2021 r. zapytania ofertowego i w konsekwencji zawarto umowę z tym schroniskiem w dniu 31 grudnia 2021 r. Ponadto Wójt nadmieniał, iż *Projekt programu na rok 2021, w którym wskazane zostało to samo schronisko co w 2022 r. został pozytywnie zaopiniowany przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w roku 2021 r.*

Od 1 stycznia 2024 r. Gmina zawarła umowę ze schroniskiem, zlokalizowanym w odległości około 170 km od siedziby Gminy, które wylapuje bezdomne zwierzęta, tj. z podmiotem PHU „Daniel” Artur Zielaskowski. Jak wyjaśnił Sekretarz Gminy¹², pomimo podania do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania ofert

⁹ Do 31 marca 2024 r.

¹⁰ [redacted] w 2020 r., 2022 r., 2023 r. i 2024 r. oraz [redacted] w 2022 r.

¹¹ Dz. Urz. Woj. Łódz. 2019.2821, Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2020 r. poz. 1883, Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2021 r. poz. 1313, Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2021 r. poz. 1898, Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2022 r. poz. 2410, Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2023 r. poz. 2437 oraz uchwała Rady Gminy Kutno nr LXXIII/511/2024 z dnia 27 marca 2024 r. Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2024 r. poz. 3266.

¹² Działający z upoważnienia Wójta z dnia 23 kwietnia 2024 r.

w zakresie opieki i wylapywania bezdomnych zwierząt z terenu Gminy *nie wpłynęła ani jedna oferta schroniska znajdującego się w odległości mniejszej niż 150 km od Gminy. Pomimo jednak znacznej odległości współpraca ze schroniskiem nie budziła zastrzeżeń.*

Projekty Programów opieki na lata 2019-2024 uwzględniały realizację zadań Gminy określonych w art. 11a ust. 2 pkt 2-8 uoz oraz częściowo w odniesieniu do zapewnienia bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku. W latach 2019-2021 projekty Programów opieki nie zapewniały miejsca w schronisku bezdomnym kotom, a jedynie bezdomnym psom.

Jednocześnie w Programach opieki przyjętych przez Radę Gminy Kutno:

- na lata 2019-2020 nie zapewniono miejsca w schronisku bezdomnym kotom (szerzej opisano w pkt. 1.4 niniejszego wystąpienia)

- na lata 2021-2024 zawarto wszystkie elementy określone w art. 11a ust. 2 uoz.

Ponadto Programy opieki przyjęte w okresie objętym kontrolą określały podmioty, które będą realizowały poszczególne zadania, w tym opiekę nad bezdomnymi zwierzętami domowymi i gospodarskimi, całodobową opiekę weterynaryjną oraz numery telefonów kontaktowych¹³ dostępne dla zgłaszania bezdomnych zwierząt z terenu Gminy. Programy zawierały plan sterylizacji/kastracji i znakowania zwierząt oraz wysokość zabezpieczonych w budżecie Gminy środków finansowych na każdy rok w latach 2019-2024, przeznaczonych na realizację zadań¹⁴. Mierniki realizacji zadań określono w ramach sposobu wydatkowania środków przeznaczonych na poszczególne zadania, a ich weryfikacja odbywała się na podstawie dokumentacji finansowej przekazywanej m. in. do pracownika ds. rolnych dokonującego opisu i weryfikacji zasadności każdego z wydatków.

W projektach Programów, jak i uchwalonych Programach nie uregulowano działalności miejsc tymczasowego przetrzymywania bezdomnych zwierząt z terenu Gminy. Jak wyjaśnił Sekretarz: *Gmina nie rozważała utworzenia miejsc tymczasowego przetrzymywania bezdomnych zwierząt do czasu ich przekazania do schroniska. Utworzenie takiego miejsca wiązałoby się z dodatkowymi kosztami dla Gminy.*

Wójt przygotowując projekty Programów opieki corocznie weryfikował i dostosowywał ich treść pod względem wydatkowania środków, w szczególności na podstawie wydatków za poprzedzające 12 miesięcy i przeprowadzonego postępowania dotyczącego wyboru wykonawców, analizy danych dotyczących ilości zwierząt w schronisku, zgłoszeń mieszkańców, odłowień i adopcji oraz uwag podmiotów opiniujących projekty Programów.

W latach objętych kontrolą wydatki wykonane były wyższe od zaplanowanych w Programach opieki o: 1 642 zł w 2019 r., 9 330 zł w 2022 r. oraz o 69 179 zł w 2023 r. Pomimo dokonywania wydatków na zadania z zakresu zapobiegania bezdomności zwierząt oraz zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom ponad kwoty określone w Programach opieki, nie dokonywano ich aktualizacji w trakcie ich obowiązywania. Natomiast przy uchwalaniu Programów opieki na kolejny rok uwzględniano w szczególności poniesione wydatki związane z jego realizacją w roku poprzednim. Jak wyjaśnił Sekretarz Gminy: *wysokość środków zawartych w Programie jest prognozą wydatków jakie Gmina poniesie realizując Program w danym roku. W ocenie Gminy ze względu na deklaracyjny charakter Programu zmiana wysokości środków w budżecie nie wymagała dokonania zmian w Programie, a jedynie w uchwale budżetowej.*

Zdaniem NIK, przy porównywalnym zakresie realizowanych zadań planowanie i wskazanie środków w Programie opieki powinno uwzględniać faktyczny wzrost wydatków przeznaczanych na realizację zadań określonych w Programie, w szczególności biorąc pod uwagę fakt, iż przed uchwaleniem Programów zostały

¹³ Jeden czynny w godzinach pracy Urzędu Gminy i drugi, komórkowy dostępny poza dniami i godzinami pracy Urzędu.

¹⁴ Kwota ogółem oraz w podziale na zadania. Kwota ogółem na 2019 r. - 125.000,00 zł, na 2020 r. - 132.300,00 zł, na 2021 r. - 127.300,00 zł, na 2022 r. - 130.300,00 zł, na 2023 r. - 140 300,00 zł, na 2024 r. - 283.300,00 zł.

zawarte umowy, z których wynikały wyższe stawki dotyczące opieki i odławiania bezdomnych zwierząt z terenu Gminy.

(dowód: akta kontroli str. 5, 35-285, 304-362, 1642, 1685-1686, 1825-1836)

1.4 W Programach opieki przyjętych przez Radę Gminy Kutno na lata 2019-2020 oraz w projektach Programów opieki na lata 2019-2021 nie zapewniono miejsca w schronisku bezdomnym kotom, a jedynie bezdomnym psom, co szerzej opisano w sekcji: *Stwierdzone nieprawidłowości*. Jednocześnie w latach objętych kontrolą Gmina otrzymała informacje o 14 bezdomnych kotach z terenu Gminy, w tym:

- w 2019 r. ustaliła jednego bezdomnego kota, który uległ wypadkowi i w konsekwencji został poddany eutanazji;

- w 2022 r. ustaliła pięć bezdomnych kotów, z których jeden został przekazany do adopcji, trzy przekazano do [REDAKTOWANE] oraz jednego przekazano do [REDAKTOWANE]¹⁵;

- w 2023 r. ustaliła siedem bezdomnych kotów, z których trzy zostały przekazane do adopcji, trzy przekazano do [REDAKTOWANE] oraz jeden został poddany eutanazji w wyniku obrażeń po wypadku;

- w 2024 r. ustaliła jednego bezdomnego kota, który uległ wypadkowi i w konsekwencji został poddany eutanazji.

Łącznie z środków Gminy na opiekę weterynaryjną ww. kotów poniesiono 3 465 zł.

W latach objętych kontrolą Gmina nie stwierdziła miejsc bytowania kotów wolno żyjących, przy czym w Programach opieki oraz projektach Programów opieki określono opiekę nad tymi kotami polegającą w szczególności na: dokarmianiu, zapewnieniu podstawowych badań klinicznych, odrobaczaniu, zwalczaniu pasożytów zewnętrznych, wykonywaniu zabiegów sterylizacji/kastracji oraz leczenia chorych i rannych kotów, w tym uczestniczących w wypadkach drogowych¹⁶. Ponadto przewidziano w każdym roku objętym kontrolą kwotę 300 zł na opiekę, w szczególności zakup karmy¹⁷.

(dowód: akta kontroli str. 63-285, 304-305, 363-395, 472, 1449-1479, 1648-1649)

1.5 Rada Gminy Kutno Uchwałą nr XXXVII/212/2010 z dnia 26 stycznia 2010 r. określiła wymagania, jakie powinni spełniać przedsiębiorcy ubiegający się o uzyskanie zezwolenia w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami, prowadzenia schronisk dla bezdomnych zwierząt, a także grzebowisk i spalarni zwłok zwierzęcych i ich części (dalej: uchwała ws. wymagań dla przedsiębiorców). Uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami uwarunkowano spełnieniem wymagań, tj.:

- posiadaniem specjalistycznych środków przeznaczonych do chwytania oraz transportowania bezdomnych zwierząt, w tym posiadaniem atestowanych urządzeń i środków oraz samochodu przystosowanego do transportu zwierząt¹⁸,

- zapewnieniem w razie potrzeby pomocy lekarsko-weterynaryjnej,

- posiadaniem doświadczenia w zakresie technicznego oraz technologicznego sposobu ochrony przed bezdomnymi zwierzętami,

- posiadaniem odpowiednio wykształconej kadry,

- posiadaniem tytułu prawnego do terenu przetrzymywania wyłapanych zwierząt,

- zapewnieniem odbioru wyłapanych zwierząt bezdomnych,

- posiadaniem sprzętu do wyłapywania i obozwładniania zwierząt, który nie może powodować u nich urazów oraz musi być bezpieczny dla zwierząt,

- przeszkoleniem pracowników w zakresie obsługi sprzętu do wyłapywania zwierząt, BHP, przepisów sanitarnych oraz przeciwpożarowych.

Przedsiębiorcy ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie schronisk dla bezdomnych zwierząt winni, zgodnie z uchwałą ws. wymagań dla przedsiębiorców:

[REDAKTOWANE]
¹⁵ [REDAKTOWANE]

¹⁶ Założenia Programów opieki oraz projektów Programów opieki mają w tym zakresie odzwierciedlenie również w umowach zawartych z Przychodnią Weterynaryjną

¹⁷ Kwota ta w latach 2019-2023 oraz w I kwartale 2024 nie była wydatkowana.

¹⁸ Posiadającego: odpowiednią powierzchnię i kubaturę umożliwiającą wstawienie metalowych klatek, zadaszenie i ściany izolowane, posiadającego wentylację i w miarę potrzeby ogrzewanie, podłogę zapewniającą przyczepność kończyn i umożliwiającą utrzymanie higieny oraz oznaczenie wskazujące na przedsiębiorcę (nazwę, adres).

- prowadzić zarejestrowaną działalność gospodarczą w tym zakresie,
- posiadać tytuł prawny do terenu, na którym ma być prowadzona działalność,
- posiadać pozwolenie na użytkowanie obiektu lub inny stosowny dokument,
- spełniać wymagania określone w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt¹⁹.

Ponadto, określono iż teren, na którym ma być zlokalizowane schronisko powinien być ogrodzony, utwardzony i zadaszony, oddalony o co najmniej 150 m od siedzib ludzkich oraz obiektów użyteczności publicznej.

W latach 2019-2024 jeden przedsiębiorca złożył wniosek o wydanie zezwolenia²⁰ na prowadzenie działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami. Decyzją Wójta z dnia 15 stycznia 2018 r. udzielono wnioskodawcy zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odławiania i transportu bezdomnych zwierząt z terenu Gminy Kutno. Decyzja ta została wydana na czas oznaczony, nieprzekraczający 10 lat oraz zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach²¹ i uchwałą ws. wymagań dla przedsiębiorców.

W okresie objętym kontrolą nie były składane wnioski o prowadzenie schronisk dla bezdomnych zwierząt.

(dowód: akta kontroli str. 486, 491-596)

1.6 Gmina co roku podpisywała umowy z podmiotami określonymi w Programach opieki, w tym na lata 2019-2023 ze schroniskiem dla zwierząt Pokochaj cztery łapy, natomiast na 2024 r. z podmiotem prowadzącym schronisko dla zwierząt PHU „Daniel” Artur Zielaskowski. Podmioty te posiadały zezwolenia wydane przez Wójta Gminy Kutno na odławianie i transport zwierząt oraz przewoziły wyłapane zwierzęta do schronisk prowadzonych przez siebie. W umowach lub załącznikach do umów zawartych z ww. podmiotami określono m. in.: urządzenia i środki, przy pomocy których były wyłapywane zwierzęta, minimum jeden środek transportu dopuszczony do przewozu zwierząt oraz zapewnienie opieki weterynaryjnej. Zawarte umowy nie określały miejsca przetrzymywania wyłapanych zwierząt przed przewiezieniem ich do schroniska. Jak wyjaśnił Wójt zwierzęta do czasu przekazania ich do schroniska nie były przetrzymywane w innym miejscu. W okresie objętym kontrolą zwierzęta zgłoszone do odłowienia przez schronisko były zabezpieczane w szczególności przez mieszkańców.

Przedsiębiorcy odławiający zwierzęta z terenu Gminy Kutno posiadali środki transportu drogowego dopuszczone przez powiatowego lekarza weterynarii do przewozu zwierząt do 8 godzin, w tym spełniające wymagania, o których mowa w załączniku I, rozdział II Rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2005 z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu i związanych z tym działań. W umowach określono maksymalny czas na wyłapanie zwierzęcia wynoszący do 12 godzin od przekazania zgłoszenia przez pracownika Gminy na dostępne całodobowo numery telefonów. Gmina w zawartych umowach określiła kary umowne m. in. za nieterminowe wyłapanie zwierzęcia. Ponadto w umowach określono możliwość dokonywania przez Gminę kontroli w zakresie realizacji przedmiotu umowy. Schronisko zostało zobowiązane do prowadzenia na bieżąco ewidencji wyłapanych zwierząt i przekazywania jej do Gminy, co następowało przy comiesięcznym rozliczeniu ze schroniskiem, tj. na podstawie dokumentów uwzględniających wykaz ilościowy przetrzymywanych zwierząt oraz wykonanych odłowień, adopcji, eutanazji, zgonów, w tym m. in. nr czipa, umowy adopcyjne, zaświadczenia o eutanazji, świadectwa zgonu zwierzęcia.

(dowód: akta kontroli str. 306-362, 397, 490, 566-1125, 1289-1430)

1.7 Opieka nad bezdomnymi zwierzętami z terenu gminy Kutno w latach 2019-2023 została powierzona na podstawie umów zawartych ze schroniskiem dla zwierząt

¹⁹ Dz. U Nr 158 poz. 1657 zmieniony Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 stycznia 2022 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt (Dz. U. poz. 175)

²⁰ Wniosek z dnia 29 grudnia 2023 r.

²¹ Dz. U z 2024 r., poz. 339

Pokochaj cztery łapy oraz w roku 2024 r. ze schroniskiem prowadzonym przez PHU „Daniel” Artur Zielaskowski, tj. z podmiotami określonymi w Programach opieki na lata 2019-2024. W umowach tych określono m. in.: obowiązek wykonywania sterylizacji i kastracji, zapewnienia zwierzętom opieki weterynaryjnej²², prowadzenia strony internetowej zawierającej zdjęcia i dane psów przebywających w schronisku oraz aktywnych działań adopcyjnych. Za zwierzę bezdomne uznawane było takie wobec którego po 14 dniach od przyjęcia do schroniska nie było możliwości ustalenia właściciela. Ponadto Gmina w okresie objętym kontrolą nie przenosiła prawa własności zwierząt na podmiot prowadzący schronisko. W zawartych umowach ze schroniskiem określone zostały kary umowne dla Wykonawcy m. in. za odstąpienie od umowy każdej ze stron z przyczyn, za które winę ponosi Wykonawca. Jak wyjaśnił Wójt w okresie objętym kontrolą nie było podstaw do naliczenia kar umownych w odniesieniu do schronisk, z którymi Gmina miała podpisaną umowę. Ponadto w umowach tych określono możliwość dokonywania przez Gminę kontroli w zakresie realizacji przedmiotu umowy, a w przypadku rażącego naruszenia przez Wykonawcę jej postanowień - możliwość odstąpienia od umowy w trybie natychmiastowym. Schronisko zostało zobowiązane do przedkładania po upływie każdego miesiąca wraz z fakturą m. in. rozliczeń pobytu zwierząt oraz danych dotyczących zwierząt oddanych do adopcji lub poddanych eutanazji. W dokumentacji przekazywanej Gminie poza nr czipa zwierzęcia w przypadku adopcji załączano umowę adopcyjną, a w przypadku eutanazji/zgonu – zaświadczenie/świadcstwo od lekarza weterynarza. Jak wyjaśnił Wójt – z tego względu nie było potrzeby uzyskiwania dodatkowych ewidencji zwierząt przebywających w schronisku. Schroniska, z którymi Gmina podpisała umowy wykazały współpracę z podmiotami zewnętrznymi działającymi na rzecz ochrony zwierząt.

(dowód: akta kontroli str. 63-285, 306-362, 490, 1269-1270, 1289-1430)

1.8 Gmina w okresie objętym kontrolą prowadziła działania dotyczące wyboru wykonawcy w ramach zadania: „Wylapywanie bezdomnych zwierząt z terenu gminy Kutno oraz zapewnienie im opieki w schronisku dla bezdomnych zwierząt”. W postępowaniach na lata 2019-2023, wyboru podmiotu dokonano na podstawie zapytania ofertowego, przy czym na rok 2019 r. jako kryterium wyboru ofert przyjęto cenę²³ (100%), a na lata 2020-2023 zastosowano kryterium - cena²⁴ (90%) i współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz bezdomnych zwierząt (10%). Do wybranych kryterium oceny ofert w opisie przedmiotu zamówienia jednocześnie określono wymagania jakościowe (zezwolenia, pozwolenia) odnoszące się do przedmiotu zamówienia, istotne dla wykonania zadania stanowiącego przedmiot zamówienia. Wyboru wykonawcy na rok 2024 dokonano na podstawie postępowania w trybie podstawowym bez negocjacji, w którym jako kryterium oceny ofert przyjęto cenę²⁵ (60%) i czas reakcji, tj. czas podjęcia działań przez Wykonawcę w odpowiedzi na zgłoszenie (40%)²⁶.

(dowód: akta kontroli str. 489-490, 566-1125, 1267-1276)

1.9 Programy opieki zakładały możliwość finansowania przez Gminę 50% kosztów wykonania zabiegów sterylizacji lub kastracji zwierząt należących do mieszkańców Gminy Kutno. Otrzymanie dofinansowania zostało uwarunkowane złożeniem wniosku w Urzędzie Gminy oraz posiadaniem aktualnego szczepienia zwierzęcia przeciw wściekliznie i wyrażeniem zgody na elektroniczne znakowanie zwierzęcia²⁷.

²² Tj. przeprowadzenia 14 dniowej kwarantanny, zwalczania pasożytów wewnętrznych i zewnętrznych, prowadzenia profilaktyki leczniczej, wykonywania szczepień, przeprowadzenia eutanazji w beznadziejnych przypadkach.

²³ Na cenę oferty składały się następujące składowe: 1) cena jednostkowa za wylapanie jednego zwierzęcia, 2) cena za wyjazd w celu wylapania i dostarczenia zwierzęcia pomnożona przez ilość km w obie strony, 3) cena jednostkowa za utrzymanie jednego psa w schronisku, 4) cena za sterylizację jednej suki, 5) cena za kastrację jednego psa

²⁴ Jw.

²⁵ Jw.

²⁶ Ofertę złożyło dwóch wykonawców, którzy zaoferowali czas reakcji do dwóch godzin, w tym jeden oddalony od siedziby gminy o 170 km.

²⁷ Koszty oznakowania ponosiła Gmina.

W okresie objętym kontrolą Wójt wyznaczył jednego pracownika²⁸ – inspektora ds. rolnych – odpowiedzialnego za realizację zadań określonych w uoz. Zgodnie z zakresem czynności do jego obowiązków należało m. in: przygotowywanie i realizacja założeń Programów opieki. Odpowiedzialnym za realizację zabiegów kastracji/sterylizacji i znakowania była przychodnia weterynaryjna, z którą Gmina podpisała na lata 2019-2024 umowy. Realizacja tych zabiegów następowała na podstawie pisemnej zgody Wójta, a rozliczenie następowało po wykonaniu usługi na podstawie faktur przedstawianych przez przychodnię weterynaryjną, zawierających imienny wykaz właścicieli zwierząt którzy zgłosili się w celu realizacji kastracji/sterylizacji oraz oznakowania. Wnioski dotyczące finansowania kastracji/sterylizacji były przyjmowane do czasu wykorzystania środków przeznaczonych na ten cel, określanych corocznie w Programach opieki²⁹. Zgodnie z postanowieniami umowy zawartej z przychodnią weterynaryjną zagwarantowano możliwość jej rozwiązania ze skutkiem natychmiastowym w przypadku m. in. rażących zaniedbań bądź niewywiązywania się z zadań będących przedmiotem umowy. Jak wyjaśnił Wójt w ramach realizacji planu sterylizacji/kastracji zwierząt w Gminie zidentyfikowano ryzyko, w którym właściciel ze względu na obligatoryjne oznakowanie zwierzęcia zrezygnuje z wykonania zabiegu sterylizacji/ kastracji. Ponadto Gmina realizowała działania informacyjne dotyczące finansowania kosztów sterylizacji/kastracji, znakowania zwierząt oraz adopcji m. in. poprzez stronę internetową Gminy, na portalu you tube i w lokalnych portalach informacyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 63-285, 363-395, 472-486, 1283-1448, 1797-1824, 1642-1643)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W przygotowanych przez Wójta projektach Programów opieki na 2019, 2020 i 2021 r. nie zapewniono bezdomnym kotom miejsca w schronisku dla zwierząt.

W konsekwencji w Programach opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Kutno, uchwalonych przez Radę Gminy na rok 2019 i 2020 miejsce w schronisku zapewniono jedynie bezdomnym psom, co było niezgodnie z art. 11a ust. 2 pkt 1 uoz.

Wójt Gminy wyjaśnił, że było to spowodowane brakiem odłowień innych zwierząt bezdomnych z terenu gminy w poprzednich latach oraz brakiem takich zgłoszeń.

(dowód: akta kontroli str. 63-167, 472-486)

²⁸ Podczas jego nieobecności wyznaczono osobę zastępującą.

²⁹ W latach 2019-2024 odpowiednio: 4 000 zł, 4 000 zł, 5 500 zł, 5 500 zł, 13 500 zł, 10 000 zł.

OCENA CZĄSTKOWA

W latach 2019-2024 Wójt terminowo przygotował i przekazał do zaopiniowania projekty Programów opieki, co umożliwiło uchwalenie tych programów do 31 marca każdego roku, tj. zgodnie z art. 11a ust. 1 uoz. W Programach opieki określono zadania zapobiegające bezdomności zwierząt oraz wskazano podmioty, którym powierzono ich realizację. Wójt prawidłowo realizował zapisy uchwały Rady Gminy Kutno ws. wymagań dla przedsiębiorców, w tym wydał zezwolenie dotyczące odławiania i transportu bezdomnych zwierząt z terenu Gminy Kutno. Wyboru podmiotu odławiającego bezdomne zwierzęta i prowadzącego schronisko dokonano na podstawie zapytania ofertowego bądź postępowania w trybie podstawowym, weryfikując m. in. dokumentację dotyczącą posiadanych zezwoleń i pozwoleń, urządzeń i środków, przy pomocy których będą wylapywane zwierzęta, środków transportu oraz opieki weterynaryjnej. Umowy zawarte na lata 2019-2024 ze schroniskami oraz przychodnią weterynaryjną były zgodne z Programami opieki i obejmowały m. in. obowiązkową sterylizację/ kastrację i znakowanie w schroniskach, plan sterylizacji/kastracji oraz znakowania zwierząt właścicielskich i ich dofinansowanie, sposób rozliczania z wykonawcą, zakres realizowanych działań bądź zabiegów oraz zabezpieczenie należytego wykonania umowy. Ponadto Wójt zapewnił bezdomnym zwierzętom z terenu gminy Kutno miejsce w schronisku, przy czym w roku 2019-2020 wyłącznie psom, co było działaniem nieprawidłowym. W ocenie NIK, przy porównywalnym zakresie realizowanych zadań planowanie i wskazanie środków w Programach opieki powinno uwzględniać faktyczny wzrost wydatków przeznaczanych na realizację zadań w nich określonych.

OBSZAR

2. Realizacja zadań z zakresu opieki nad bezdomnymi zwierzętami i zapobiegania bezdomności oraz nadzór nad wykonywaniem tych zadań

Opis stanu faktycznego

2.1 Wylapywanie zwierząt bezdomnych z terenu Gminy Kutno miało charakter stały. Na podstawie próby obejmującej 20 zwierząt³⁰ zgłoszonych do wylapania przez pracownika Urzędu Gminy do schroniska ustalono, że schroniska, które zajmowały się wylapywaniem zwierząt podejmowały działania/wylapywały zwierzęta co do zasady do 12 godzin od zgłoszenia ich do odłowienia i transportowały do schronisk prowadzonych przez siebie, tj. zgodnie z zawartymi z Gminą umowami. Wyjątkiem były sytuacje, gdy zwierząt nie udało się zabezpieczyć oraz aby je wylapać konieczne było użycie specjalistycznego sprzętu, np. żywołapek³¹. Informacja o znalezieniu bezdomnego zwierzęcia była publikowana przede wszystkim: na stronie internetowej i mediach społecznościowych Gminy, na grupie Facebook: *Zaginione/znalezione zwierzęta Kutno i okolice* oraz na stronie internetowej schroniska. Jak wskazał Wójt – w latach 2019-2024 właściciela/opiekuna udało się ustalić w pięciu przypadkach. Odławianie zwierząt przez schroniska odbywało się na podstawie warunków określonych w Programach opieki i umowach zawartych z tymi schroniskami. Jak wyjaśnił Wójt zwierzęta, które były przekazywane do schroniska nie były przetrzymywane w innym miejscu, a w latach objętych kontrolą nie wystąpiły przypadki odmowy przyjęcia bądź wylapania zwierzęcia przez schronisko, z którym Gmina miała podpisaną umowę.

Ponadto, w okresie objętym kontrolą 30 zwierząt, w tym 23 psy i siedem kotów, zostało odłowionych i przekazanych do [REDAKTOWANE], co szerzej opisano w pkt 2.3.

Do Komendy Powiatowej Policji w Kutnie w okresie od 1 stycznia 2019 r. - 30 marca 2024 r. wpłynęło łącznie sześć zawiadomień o złym traktowaniu zwierząt³², w tym

³⁰ Stanowiących 22% ogółu zwierząt zgłoszonych do odłowienia

³¹ Jeden przypadek w 2020 r., dwa w 2021 r., jeden w 2022 r. oraz trzy w 2023 r.

³² Komendant Powiatowej Policji w Kutnie wyjaśnił, że nie jest możliwe wskazanie wszystkich interwencji Policji dotyczących znęcania się nad zwierzętami ponieważ systemy informatyczne policji nie pozwalają na filtrowanie

przeprowadzono dwa postępowania przygotowawcze w 2020 r.³³, dwa w 2022 r.³⁴ i jedno w 2023 r.³⁵ oraz zrealizowano jedną interwencję w 2023 r., która nie potwierdziła zawiadomienia.

(dowód: akta kontroli str. 63-285, 1274-1275, 1277-1282, 1289-1448)

2.2 W latach objętych kontrolą³⁶ opieką w schroniskach objęto następującą liczbę psów: 41, 34, 45, 42, zero i dwa. Ponadto do schroniska w Węgrowie nie zostało przekazane żadne ze zwierząt ze Schroniska Pokochaj cztery łapy z uwagi na oddanie do adopcji wszystkich przebywających tam zwierząt.

Szczegółowym badaniem objęto 20 bezdomnych zwierząt z terenu Gminy, tj.:

- osiemnaście psów przekazanych do schroniska Pokochaj cztery łapy, w tym: dwa w 2019 r., dwa w 2020 r., cztery w 2021 r., sześć w 2022 r. oraz cztery w 2023 r. oraz
- dwa psy przekazane w 2024 r. do Schroniska w Węgrowie.

Na podstawie próby ww. zwierząt ustalono, iż:

- zwierzęta przekazane do schroniska Pokochaj cztery łapy (18 psów): wszystkie zostały oznakowane, 12 zostało wykastrowanych/wysterylizowanych³⁷ oraz do 31.12.2023 r. - 15 zwierząt zostało przekazanych do adopcji, u jednego stwierdzono zgon oraz u dwóch przeprowadzono eutanazję;

- psy przekazane w 2024 r. do Schroniska w Węgrowie – zostały oznakowane oraz wykastrowane, wg stanu na 31 marca 2024 r. przebywały w schronisku;

- w mediach społecznościowych oraz na stronach internetowych schronisk oraz Gminy umieszczano informacje na temat możliwości adopcji bezdomnych zwierząt objętych badaniem.

Opieka nad zwierzętami, które przebywały w schronisku Pokochaj cztery łapy oraz w Węgrowie była realizowana zgodnie z Programami opieki oraz umowami zawartymi z tymi podmiotami.

(dowód: akta kontroli str. 305, 472-486, 1289-1448, 1643, 1688-1796)

2.3 W okresie objętym kontrolą następujące bezdomne zwierzęta z terenu Gminy zostały przekazane do sąsiadującej z gminą Kutno - Gminy Szczawin Kościelny³⁸ oraz Gminy Żychlin³⁹ tj. do innych miejsc niż schroniska, w tym:

- osiem psów w 2020 r. do [REDAKTOWANE]
- trzy koty w 2022 r. do [REDAKTOWANE]
- jeden kot i jeden pies w 2022 r. do [REDAKTOWANE],
- trzy koty i osiem psów w 2023 r. do [REDAKTOWANE],
- sześć psów w 2024 r. do [REDAKTOWANE]

Przedstawiciele ww. organizacji przedkładali pracownikowi Urzędu Gminy oświadczenia o zobowiązaniu do zapewnienia znalezionym zwierzętom opieki w zakresie wyżywienia, schronienia, traktowania zwierząt zgodnie z uoz oraz znalezieniu im nowego domu. W okresie objętym kontrolą inspektor ds. rolnych Urzędu Gminy przeprowadził dwie wizyty⁴⁰ w [REDAKTOWANE]. Na podstawie przeprowadzonej kontroli ustalono m.in.: ilość przebywających zwierząt, czy posiadają jedzenie i picie, gdzie są przetrzymywane, oceniono ogólny ich stan oraz że zwierzęta są pod opieką przychodni weterynaryjnej. Jak wyjaśnił Wójt ze względu na szybkie znalezienie kotkom nowych domów oraz na bardzo dobre opinie wśród mieszkańców gminy oraz w mediach społecznościowych na temat [REDAKTOWANE]

[REDAKTOWANE] odstąpiono od przeprowadzenia wizyty, w tym Stowarzyszeniu. Ponadto [REDAKTOWANE] po zakończeniu roku 2022 i 2023 przekazywały informacje dotyczące m. in. zestawienia zwierząt Gminy Kutno zabezpieczonych lub

konkretnych danych, a sposoby formułowania zapisów w bazach danych są czasami nieprecyzyjne i lakoniczne, tym samym sposób wyszukiwania rodzi duże ryzyko błędu.

³³ W jednym przypadku nastąpiła odmowa wszczęcia postępowania przygotowawczego i w jednym – umorzono postępowanie wobec niewykrycia sprawcy.

³⁴ Obydwa postępowania zostały umorzone wobec niewykrycia sprawcy.

³⁵ Postępowanie zostało umorzone z innych przyczyn.

³⁶ W latach 2019-2023 wg stanu na koniec roku oraz w 2024 r. wg stanu na 31 marca 2024 r.

³⁷ Sześć zwierząt nie zostało wykastrowanych/wysterylizowanych z uwagi: na młody wiek (2), zgon po kwarantannie (1), wydanie do adopcji tuż po kwarantannie (2) lub po przebytych leczeniu (1).

³⁸ Siedziba Stowarzyszenia [REDAKTOWANE]

³⁹ Siedziba [REDAKTOWANE]

⁴⁰ W dniu 5 grudnia 2022 r. oraz 4 lipca 2023 r.

przebywających wraz z informacją o ich stanie zdrowia, przeprowadzonych zabiegach, profilaktyce oraz informacją czy i gdzie zwierzę zostało przekazane do adopcji. [REDAKTOWANE] przekazały do Gminy również informację o zgonie jednego zwierzęcia, a Stowarzyszenie [REDAKTOWANE] o przekazaniu do adopcji trzech kotów. Zwierzęta te zostały odłowione przez ww. podmioty, mieszkańców gminy Kutno bądź przez policję. Jak wyjaśnił Wójt – *Gmina nie zlecała [REDAKTOWANE] policji czy mieszkańcom odłowień oraz transportu ww. zwierząt.*

W uchwalonych Programach opieki przewidziano, iż odławianie i opiekę nad bezdomnymi zwierzętami z terenu Gminy Kutno prowadziło w latach 2019-2023 schronisko dla zwierząt Pokochaj cztery łapy oraz w 2024 r. schronisko prowadzone przez PHU „Daniel” Artur Zielaskowski z siedzibą w Węgrowie. Współpraca z tymi schroniskami była prawidłowa, w tym żaden z podmiotów prowadzących schronisko nie odmówił w latach objętych kontrolą przyjęcia zwierzęcia. Jednocześnie, pomimo zapewnienia zwierzętom miejsca w schronisku dla zwierząt, część z nich (30) została przekazana do innych miejsc, tj. Stowarzyszenia [REDAKTOWANE]. Wójt Gminy jako przyczynę powyższego stanu wskazał, że zgłoszenia dotyczące bezdomnych zwierząt, które trafiły do Stowarzyszeń pochodziły od mieszkańców Gminy Kutno, którzy nie chcieli by znalezione zwierzęta trafiły do schroniska, a ponadto były też sytuacje, w których policja dostarczyła zwierzęta do [REDAKTOWANE] bez poinformowania gminy Kutno. Konsekwencją powyższego było poniesienie przez Gminę wydatków na zabiegi profilaktyki siedmiu kotów przekazanych do [REDAKTOWANE] tj.: w roku 2022 w wysokości 210,00 zł oraz w roku 2023 w wysokości 70,00 zł. Wójt wyjaśnił, że koszty na profilaktykę kotów przekazanych do Stowarzyszeń poniesione zostały na podstawie zapisów umowy z Przychodnią Weterynaryjną, w ramach której przewidziano profilaktykę kotów wolno żyjących.

Zgodnie z art. 11 ust. 1 uoz do zadań własnych gminy należy m. in. zapobieganie bezdomności zwierząt, zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom oraz ich wyłapywanie. Tym samym, wyłapywanie i przekazywanie, bez poinformowania Gminy, bezdomnych zwierząt do podmiotów innych niż schroniska może skutkować ograniczeniem wiedzy właściwych służb Gminy zarówno co do skali problemu bezdomności zwierząt na terenie Gminy, jak i warunków ich przetrzymywania, sterylizacji/kastracji, znakowania, adopcji, opieki weterynaryjnej, tj. działań mających na celu zapewnienie opieki i ograniczenie bezdomności zwierząt. Zdaniem NIK, zjawisko to może wskazywać na zasadność przeprowadzania w tym zakresie działań informacyjno-edukacyjnych wśród mieszkańców gminy.

Jednocześnie należy podkreślić, że wszystkie zwierzęta⁴¹ przekazane do Stowarzyszenia [REDAKTOWANE] zostały w krótkim czasie przekazane do adopcji, co również miało wpływ na zmniejszenie bezdomności zwierząt na terenie Gminy.

(dowód: akta kontroli str. 63-285, 305, 378-389, 1287, 1449-1501, 1643, 1648-1682)

2.4 Opieka nad wolno żyjącymi kotami została określona w Programach opieki na lata 2019-2024 oraz umowach zawartych z przychodnią weterynaryjną i dotyczyła w szczególności ich dokarmiania, odrobaczania, zwalczania pasożytów zewnętrznych, wykonywania zabiegów sterylizacji/kastracji, leczenia rannych i chorych kotów, w tym uczestniczących w zdarzeniach drogowych oraz poszukiwania właścicieli dla kotów niezdolnych do samodzielnego bytowania. W każdym roku objętym kontrolą przewidziano środki finansowe na realizację tego zadania, m.in. na zakup karmy. Jak wyjaśnił Wójt w okresie objętym kontrolą nie stwierdzono miejsc bytowania kotów wolnożyjących na terenie gminy oraz nie wydatkowano środków na to zadanie. Podstawą do weryfikacji potencjalnych miejsc bytowania były zgłoszenia uzyskane od radnych, sołtysów, mieszkańców Gminy, organizacji, stowarzyszeń

⁴¹ Za wyjątkiem jednego u którego stwierdzono zgon.

i służb publicznych. W okresie objętym kontrolą takie zgłoszenia do Urzędu nie wpłynęły.

(dowód: akta kontroli str. 63-285, 304, 363-395, 472, 1267)

2.5 Zapewnienie usypiania ślepych miotów określono w Programach opieki na lata 2019-2024 poprzez ich realizację przez schronisko lub przychodnię weterynaryjną, przy czym, jak wyjaśnił Wójt, w latach objętych kontrolą nie było takich przypadków ani zgłoszeń.

Opieka nad zwierzętami uczestniczącymi w wypadkach drogowych była realizowana całodobowo przez przychodnię weterynaryjną zgodnie z założeniami Programów opieki na lata 2019-2024. Interwencje były podejmowane na podstawie zgłoszeń przekazanych przez pracownika Gminy do przychodni. W latach 2019-2024⁴² było łącznie 12 takich interwencji, w tym odpowiednio dwie, jedna, jedna, jedna, sześć i jedna sytuacja z udziałem zwierząt. Rozliczenie następowało na podstawie wykonanej usługi obejmującej koszty dojazdu, wykonane zabiegi oraz podane leki.

(dowód: akta kontroli str. 306-389, 1288, 1643-1644)

2.6 W Programach opieki na lata 2019-2024 określono plan sterylizacji i kastracji polegający na możliwości sfinansowania przez Gminę 50% kosztów tych zabiegów, uwarunkowany posiadaniem szczepienia zwierzęcia przeciwko wściekliznie i wyrażeniem zgody właściciela na znakowanie zwierzęcia. W okresie objętym kontrolą złożono łącznie 246⁴³ wniosków o dofinansowanie, z których negatywnie rozpatrzono: dwa wnioski w 2021 r.⁴⁴ oraz sześć wniosków w 2022 r.⁴⁵ Ponadto w poszczególnych latach 2019-2023 nie zrealizowano odpowiednio: czterech, siedmiu, ośmiu, ośmiu i siedemnastu wniosków rozpatrzonych pozytywnie z uwagi na niewykonanie lub rezygnację właścicieli zwierząt z wykonania zabiegu. Jak wyjaśnił Wójt⁴⁶ w roku 2024 nie przeprowadzono jeszcze naboru na dofinansowanie kastracji/sterylizacji zwierząt, których właścicielami są mieszkańcy Gminy.

Na podstawie szczegółowego badania dokumentacji dotyczącej 15 zwierząt⁴⁷ ustalono, że:

- działania podejmowane przez Gminę dotyczyły zwierząt, których właścicielami byli mieszkańcy gminy Kutno;
- 14 z 15 zwierząt objętych badaniem zostało oznakowanych, a jedno zwierzę w momencie sterylizacji posiadało już wszczepiony mikroczip;
- do wniosków dołączone były zaświadczenia o aktualnym szczepieniu przeciwko wściekliznie;
- koszty, które poniosła Gmina były zgodne z umowami zawartymi w latach 2019-2023 z przychodnią weterynaryjną.

(dowód: akta kontroli str. 63-285, 1285-1286, 1502-1684)

2.7 Gmina informowała o dofinansowaniu kosztów sterylizacji/kastracji oraz znakowania zwierząt m. in. poprzez stronę internetową Gminy, na portalu you tube i w lokalnych portalach informacyjnych oraz przypominała na swojej stronie www o zakazie określonym w art. 10a ust. 3 uoz. Informacja na temat adopcji zwierząt odłowionych z terenu Gminy zamieszczana była w osobnej zakładce zamieszczonej na stronie internetowej Gminy wraz ze zdjęciem, danymi zwierzęcia, telefonem kontaktowym i adresem strony www schroniska. Ponadto informacja taka – zgodnie z zapisami umowy - była zamieszczana bezpośrednio na stronie internetowej schroniska. Na stronie internetowej Gminy oraz w Programach opieki wskazano numery telefonów, pod którymi można było zgłaszać informacje o bezdomnych zwierzętach z terenu Gminy. W okresie objętym kontrolą zostało przeprowadzonych 95 adopcji zwierząt, w tym 15 w 2019 r., siedem w 2020 r., dziewięć w 2021 r., dziewięć w 2022 r. i 55 w 2023 r. Wskaźnik adopcji liczony jako stosunek liczby

⁴² Do 31 marca 2024 r.

⁴³ W tym w latach 2019-2023 odpowiednio: 30, 35, 48, 46, 87 wniosków.

⁴⁴ Wnioskodawca nie był mieszkańcem Gminy Kutno.

⁴⁵ Wyczerpano środki przeznaczone na to zadanie.

⁴⁶ Pismem z dnia 10 kwietnia 2024 r.

⁴⁷ Po trzy zwierzęta w każdym roku 2019-2023.

zwierząt wydanych do adopcji do zwierząt przyjętych do schroniska (tzw. napływu) wyniósł, odpowiednio: 88,24%, 77,78%, 40,91%, 60% i 190%⁴⁸.

(dowód: akta kontroli str. 472-486, 1287, 1647, 1688-1796)

2.8 Finansowanie zadań z zakresu opieki nad zwierzętami realizowanych przez schroniska następowało na podstawie opłaty za każdy dzień pobytu zwierzęcia w schronisku, zgodnie z założeniami umowy. Comiesięczne rozliczenie ze schroniskami odbywało się na podstawie dokumentacji obejmującej w szczególności wykaz przetrzymywanych zwierząt oraz wykonanych odłowień, adopcji, zgonu i eutanazji w tym m. in. nr czipa, umowy adopcyjnej, zaświadczenia o eutanazji, świadectwa zgonu zwierzęcia. Ponadto w ramach przewidzianego budżetu Gminy, finansowano realizację zabiegów profilaktyki w Przychodni Weterynaryjnej w odniesieniu do bezdomnych kotów, które zostały umieszczone w [REDAKTOWANE], co szerzej opisano w pkt 2.3 niniejszego wystąpienia.

Weryfikacja m. in. zwierząt z gminy Kutno faktycznie przebywających oraz warunków panujących w schroniskach realizowana była na podstawie corocznych kontroli/wizytacji pracowników Gminy, potwierdzanych protokołami i notatkami służbowymi⁴⁹. Ponadto w pkt. 2.3 niniejszego wystąpienia pokontrolnego opisano kontrolę sprawowaną przez Wójta nad Stowarzyszeniami, w których przebywały zwierzęta z terenu Gminy Kutno.

(dowód: akta kontroli str. 304-362, 1289-1448, 1607-1639, 1648-1649)

2.9 W latach 2019-2023 wg stanu na koniec roku ilość bezdomnych zwierząt przebywających w schroniskach do końca 2022 r. utrzymywała się na zbliżonym poziomie i wynosiła odpowiednio 41, 34, 45, 42 i zero, przy jednoczesnym odłowieniu w poszczególnych latach coraz większej liczby bezdomnych zwierząt: 18, 17, 23, 23 i 35. Wszystkie bezdomne zwierzęta z terenu Gminy, przebywające w schronisku Pokochaj cztery łapy, do 31 grudnia 2023 r. zostały przekazane do adopcji⁵⁰, w tym w dwóch przypadkach do fundacji dla zwierząt i w dwóch do stowarzyszenia zajmującego się m. in. ochroną zwierząt.

Wydatki wykonane dotyczące bieżącej opieki oraz zapobiegania bezdomności wyniosły w latach 2019-2023: 126 642,12 zł, 117 981,10 zł, 119 012, 53 zł, 139 630,07 zł, 209 479,04 zł. Wzrost wydatków w roku 2023 r. związany był przede wszystkim z rosnącymi wydatkami na schronisko (wzrost cen utrzymania jednej sztuki zwierzęcia w schronisku, wzrost ilości odłowień), a w dalszej kolejności - w związku z ich mniejszym udziałem w ogóle wydatków - ze zwiększonymi środkami budżetowymi przeznaczonymi przez Gminę na sterylizację/ kastrację zwierząt właścicielskich.

(dowód: akta kontroli str. 304-305, 472-473, 1688-1796)

2.10 Wójt Gminy wyjaśnił, że największym problemem w realizacji działań z zakresu zapobiegania bezdomności zwierząt oraz opieki nad zwierzętami bezdomnymi jest brak zewnętrznych źródeł finansowania Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi. W chwili obecnej to na Gminach spoczywa obowiązek ponoszenia kosztów związanych z zapobieganiem bezdomności zwierząt na jej terenie. Gminy posiadają ograniczone środki budżetowe, które nie pozwalają na realizację działań dodatkowych mających znaczący wpływ na ograniczenie bezdomności np. działań edukacyjnych w szkołach, wśród mieszkańców Gminy, czy wykonywania zabiegów sterylizacji/kastracji i znakowania zwierząt właścicielskich bez ograniczonego budżetu i z większym dofinansowaniem. Możliwość pozyskania zewnętrznego finansowania przyczyni się do zmniejszenia znacząco bezdomności zwierząt na terenie naszej Gminy.

(dowód: akta kontroli str. 1644)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Stwierdzone
nieprawidłowości

⁴⁸ Wskaźnik adopcji liczony jako stosunek liczby zwierząt wydanych do adopcji do zwierząt przyjętych do schroniska (tzw. napływu) wyniósł w całym okresie 116%. Ponadto wskaźnik liczby zwierząt wydanych do adopcji i odebranych przez swoich dotychczasowych właścicieli do liczby zwierząt przebywających w schronisku (stan na koniec roku poprzedniego i napływ zwierząt w danym roku) wynosił: w 2020 r. - 14%, w 2021 r. - 23,21%, w 2022 r. - 16,67%, w 2023 - 90,16%.

⁴⁹ Po jednej: w 2019 r., 2021 r., 2022 r. oraz 2023 r.

⁵⁰ Łącznie w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r. schronisko zawarło 55 umów adopcyjnych.

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą Wójt zapewnił prawidłową realizację zadania polegającego na odławianiu przez schronisko bezdomnych zwierząt z terenu gminy Kutno, ich znakowania oraz kastracji/sterylizacji. Ponadto Wójt posiadał wiedzę na temat zwierząt przebywających w schronisku i w stowarzyszeniach, w tym oddanych do adopcji, poddanych eutanazji lub ich zgonu przekazywaną na koniec każdego miesiąca przez schronisko bądź na bieżąco przez stowarzyszenia w których znajdowały się zwierzęta z terenu Gminy. Nadzór nad miejscami w których przebywały odłowione zwierzęta Wójt sprawował również poprzez kontrole i wizytacje pracowników Urzędu Gminy przeprowadzone na miejscu. Opieka weterynaryjna zwierząt, które uczestniczyły z zdarzeniach drogowych była realizowana całodobowo, przez przychodnię weterynaryjną z którą Gmina podpisała umowę. Ponadto Wójt informował mieszkańców m. in. o: dofinansowaniu kosztów sterylizacji/kastracji i znakowania, możliwości adopcji zwierząt z terenu Gminy, poszukiwaniu właścicieli znalezionych zwierząt oraz telefonach kontaktowych dostępnych całodobowo w sprawie bezdomnych zwierząt. W opinii NIK, wyłapywanie i przekazywanie, bez poinformowania Gminy, bezdomnych zwierząt do podmiotów innych niż schroniska może skutkować ograniczeniem wiedzy właściwych służb Gminy zarówno co do skali problemu bezdomności zwierząt na terenie Gminy jak i warunków ich przetrzymywania, sterylizacji/kastracji, znakowania, adopcji, opieki weterynaryjnej, tj. działań mających na celu zapewnienie opieki i ograniczenie bezdomności zwierząt. Zdaniem NIK, zjawisko to może wskazywać na o zasadność przeprowadzania w tym zakresie działań informacyjno-edukacyjnych wśród mieszkańców gminy.

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi
Wnioski

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, nie formułuje uwag i wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, dnia 21 czerwca 2024 r.

Kontroler
Anna Wałęcka-Brząkała
st. inspektor kontroli
państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi
z up.
Grażyna Tuzikiewicz-Gnitecka
p.o. Wicedyrektor Delegatury

.....
/podpisano elektronicznie/

.....
/podpisano elektronicznie/